

1. මූල්‍ය ප්‍රකාශන

1.1 තත්වගණනය කළ මතය

ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලයේ අර්ථසාධක අරමුදලේ 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය තත්ව ප්‍රකාශනය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ ලාභ හෝ අලාභ සහ අනෙකුත් විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශනය, හිමිකම් වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශනය, මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය, මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට අදාළ සටහන් සහ වැදගත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති ඇතුළත් සාරාංශයකින් සමන්විත 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන, ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154(3) ව්‍යවස්ථාව සහ අංක 1321/18 දරන අතිවිශේෂ ගැසට් පත්‍රයේ 23(iii) වගන්තිය සමඟ සංයෝජිතව කියවිය යුතු 2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ විධිවිධාන ප්‍රකාර මාගේ විධානය යටතේ විගණනය කරන ලදී. පාර්ලිමේන්තුව වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතු යැයි මා අදහස් කරන මාගේ අදහස් දැක්වීම් හා නිරීක්ෂණයන් මෙම වාර්තාවේ දැක්වේ.

මෙම වාර්තාවේ 1.5 ඡේදයේ දක්වා ඇති කරුණුවලින් වන බලපෑම හැර, අරමුදලේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුළින් 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය තත්වය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා එහි මූල්‍ය කාර්යසාධනය හා මුදල් ප්‍රවාහ ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව සත්‍ය හා සාධාරණ තත්වයක් පිළිබිඹු කරන බව මා දරන්නා වූ මතය වේ.

1.2 තත්වගණනය කළ මතය සඳහා පදනම

මෙම වාර්තාවේ 1.5 ඡේදයේ දක්වා ඇති කරුණු මත පදනම්ව මා තත්වගණනය කළ මතයක් ප්‍රකාශ කර ඇත.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතීන්ට (ශ්‍රී.ලං.වි.ප්‍ර.) අනුකූලව මා විගණනය සිදු කරන ලදී. මෙම විගණන ප්‍රමිතීන් යටතේ වූ මාගේ වගකීම, මෙම වාර්තාවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම යන කොටසේ තවදුරටත් විස්තර කර ඇත. මාගේ මතය සඳහා පදනමක් සැපයීම උදෙසා මා විසින් ලබාගෙන ඇති විගණන සාක්ෂි ප්‍රමාණවත් සහ උචිත බව මාගේ විශ්වාසයයි.

1.3 මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් කළමනාකරණයේ සහ පාලනය කරන පාර්ශවයන්ගේ වගකීම්

මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව සත්‍ය හා සාධාරණ තත්වයක් පිළිබිඹු වන පරිදි පිළියෙල කිරීම සහ වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ඇතිවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොරව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවනු පිණිස අවශ්‍යවන අභ්‍යන්තර පාලනයන් තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීම වේ.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී, අරමුදලේ අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යාමේ හැකියාව තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීමක් වන අතර, කළමනාකාරීත්වය අරමුදල ඇවර කිරීමට අදහස් කරන්නේ නම් හෝ වෙනත් විකල්පයක් නොමැති විටදී මෙහෙයුම් නැවැත්වීමට කටයුතු කරන්නේ නම් හැර අඛණ්ඩ පැවැත්මේ පදනම මත ගිණුම් තැබීම හා අඛණ්ඩ පැවැත්මට අදාළ කරුණු අනාවරණය කිරීම ද කළමනාකරණයේ වගකීමකි.

අරමුදලේ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ක්‍රියාවලිය අධීක්ෂණය කිරීම සම්බන්ධ වගකීම, පාලනය කරන පාර්ශවයන් විසින් දරනු ලබයි.

2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 16(1) වගන්තිය ප්‍රකාරව, අරමුදලේ වාර්ෂික සහ කාලීන මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවන පරිදි ස්වකීය ආදායම්, වියදම්, වත්කම් හා බැරකම් පිළිබඳ නිසි පරිදි පොත්පත් හා වාර්තා අරමුදල විසින් පවත්වාගෙන යා යුතුය.

1.4 මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම

සමස්තයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන, වංචා සහ වැරදි නිසා ඇතිවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොර බවට සාධාරණ තහවුරුවක් ලබාදීම සහ මාගේ මතය ඇතුළත් විගණකගේ වාර්තාව නිකුත් කිරීම මාගේ අරමුණ වේ. සාධාරණ සහතිකවීම උසස් මට්ටමේ සහතිකවීමක් වන නමුත්, ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනය සිදු කිරීමේදී එය සෑම විටම ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් අනාවරණය කරගන්නා බවට වන තහවුරු කිරීමක් නොවනු ඇත. වංචා සහ වැරදි තනි හෝ සාමූහික ලෙස බලපෑම නිසා ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇතිවිය හැකි අතර, එහි ප්‍රමාණාත්මකභාවය මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පදනම් කරගනිමින් පරිශීලකයන් විසින් ගනු ලබන ආර්ථික තීරණ කෙරෙහි වන බලපෑම මත රඳා පවතී.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනයේ කොටසක් ලෙස මා විසින් විගණනයේදී වෘත්තීය විනිශ්චය සහ වෘත්තීය සැකමුසුබවින් යුතුව ක්‍රියා කරන ලදී. මා විසින් තවදුරටත්,

- ප්‍රකාශ කරන ලද විගණන මතයට පදනමක් සපයා ගැනීමේදී වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇති විය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇතිවීමේ අවදානම් හඳුනාගැනීම හා තක්සේරු කිරීම සඳහා අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම් කර ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. වරදවා දැක්වීම හේතුවෙන් සිදුවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් සිදුවන බලපෑමට වඩා වංචාවකින් සිදුවන්නා වූ බලපෑම ප්‍රබල වන්නේ ඒවා දුස්සන්ධානයෙන්, ව්‍යාජ ලේඛන සැකසීමෙන්, චේතනාන්විත මඟහැරීමෙන්, වරදවා දැක්වීමෙන් හෝ අභ්‍යන්තර පාලනයන් මඟ හැරීමෙන් වැනි හේතු නිසා වන බැවිනි.
- අභ්‍යන්තර පාලනයේ සඵලදායීත්වය පිළිබඳව මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ අදහසින් නොවුවද, අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම් කිරීම පිණිස අරමුදලේ අභ්‍යන්තර පාලනය පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබාගන්නා ලදී.
- භාවිතා කරන ලද ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල උචිතභාවය, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල සාධාරණත්වය සහ කළමනාකරණය විසින් කරන ලද සම්බන්ධිත හෙළිදරව් කිරීම් අගයන ලදී.
- සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් හේතුවෙන් අරමුදලේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ ප්‍රමාණාත්මක අවිනිශ්චිතතාවයක් තිබේද යන්න සම්බන්ධයෙන් ලබාගත් විගණන සාක්ෂි මත පදනම්ව ගිණුම්කරණය සඳහා ආයතනයේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ පදනම යොදා ගැනීමේ අදාලත්වය තීරණය කරන ලදී. ප්‍රමාණවත් අවිනිශ්චිතතාවයක් ඇති බවට මා නිගමනය කරන්නේ නම් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඒ සම්බන්ධයෙන් වූ හෙළිදරව්කිරීම්වලට මාගේ විගණන වාර්තාවේ අවධානය යොමු කළ යුතු අතර, එම හෙළිදරව්කිරීම් ප්‍රමාණවත් නොවන්නේ නම් මාගේ මතය විකරණය කළ යුතුය. මාගේ විගණක වාර්තාවේ දිනය දක්වා ලබාගත් විගණන සාක්ෂි මත මාගේ නිගමන පදනම් වී ඇත. කෙසේ වුවද, අනාගත සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් මත අරමුදලේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම අවසන් වීමට හැකිය.

- මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ව්‍යුහය හා අන්තර්ගතය සඳහා පාදක වූ ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් උචිත හා සාධාරණව ඇතුළත් වී ඇති බව සහ හෙළිදරව් කිරීම් ඇතුළත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සමස්ත ඉදිරිපත් කිරීම අගයන ලදී.

හැකිතාක් දුරට හා අවශ්‍ය ඕනෑම විටෙක පහත සඳහන් දෑ පරීක්ෂා කිරීම සඳහා විගණන විෂය පථය ද පුළුල් කර ඇත.

- තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීම සම්බන්ධයෙන් බලන කළ අරමුදලේ කාර්යයන් අඛණ්ඩව ඇගයීමට හැකිවන පරිදි එහි සංවිධානය, පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි විධිමත්ව හා ප්‍රමාණාත්මකව සැලසුම් කර තිබේද යන බව සහ එකී පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි ඵලදායී ලෙස පවත්වාගෙන යනු ලැබේ ද යන බව,
- යම් අදාළ ලිඛිත නීතියකට හෝ අරමුදලේ පාලක මණ්ඩලය විසින් නිකුත් කරන ලද වෙනත් පොදු හෝ විශේෂ විධානයකට අනුකූලව අරමුදල ක්‍රියා කර ඇති බව,
- සිය බලතල, කර්තව්‍ය සහ කාර්යයන්ට අනුකූලව අරමුදල කටයුතු කර ඇති බව, සහ
- අරමුදලේ සම්පත් සකසුරුවීම් ලෙස, කාර්යක්ෂම ලෙස සහ ඵලදායී ලෙස කාලසීමාවන් තුළ සහ අදාළ නීතිරීතිවලට අනුකූලව ප්‍රසම්පාදනය කර භාවිතා කර ඇති බව.

1.5 මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සම්බන්ධ විගණන නිරීක්ෂණ

1.5.1 ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූල නොවීම (එස්එල්ඒඑස්/එස්එල්එල්ආර්එස්)

අදාළ ප්‍රමිතියට යොමුව සහිතව අනුකූල නොවීම	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත බන්ධිත වෙළුම 2020 මගින් ප්‍රකාශිත මූල්‍ය වාර්තාකරණය සඳහා වන සංකල්ප රාමුවට අනුව, වාර්තාකරණ ආයතනයට අදාළ සියලුම වියදම් සහ වත්කම් හඳුනාගෙන වාර්තාකරණ ආයතනයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයේ ඉදිරිපත් කළ යුතුය. කෙසේ වෙතත්, අර්ථසාධක අරමුදලට සෘජුවම අදාළ වන සමාලෝචිත වර්ෂය සඳහා වූ රු. මිලියන 51.82 ක මෙහෙයුම් වියදම් සහ අරමුදල විසින් භාවිත කරන ලද රු. මිලියන 7.06 ක් වටිනා ස්ථාවර වත්කම් අයිතම 59 ක් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල හඳුනාගෙන හෝ හෙළිදරව් කර නොතිබුණි.	මූල්‍ය වාර්තාකරණය සඳහා වන සංකල්ප රාමුව තුළ මෙම කාරණය වාර්තා කිරීම ඊළඟ මූල්‍ය වර්ෂයේ සිට ක්‍රියාත්මක කෙරේ.	ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූල විය යුතුය.
(ආ) මධ්‍යම තැන්පතු පද්ධතියේ අරමුදලේ නමින් ආයෝජනයට අදාළ සුරැකුම්පත් නොමැති වීම හේතුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශන අනුව පැහැර හරින ලද පොලී ඇතුළුව ලැබිය යුතු මුළු මුදල රු. මිලියන 2,772.76 ක් වන එන්ට්‍රස්ට් සිකියුරිටිස් පීඑල්සීහි සිදු කළ ආයෝජනයේ ආපසු අයකර ගැනීමේ හැකියාව	විෂය කරුණ සම්බන්ධයෙන් වන නඩුව විභාග වෙමින් පවතින බැවින් සහ අරමුදලේ වාර්ෂික ආදායම් ප්‍රකාශන හරහා එකී ආයෝජනය මත සිදුවන යම් හානිකරණ	-එම-

සැක සහිත ය. තවද, මෙම කාරණාව මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සටහන අංක 11.2 යටතේ අනාවරණය කර තිබුණි. කෙසේ වෙතත්, මූල්‍ය උපකරණ පිළිබඳ ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතියේ (එස්එල්එච්ආර්එස් 09) වගන්ති අංක 5.5 ප්‍රකාරව ආයෝජනයේ අපේක්ෂිත ණය පාඩුව විශ්ලේෂණය කිරීමෙන් අනතුරුව සම්පූර්ණ භානිකරණ ප්‍රතිපාදන සැලසීම වෙනුවට සමාලෝචිත වර්ෂය දක්වා මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල රු. මිලියන 615.28 ක භානිකරණ ප්‍රතිපාදනයක් පමණක් සලසා තිබුණි.

අලාභයකට එරෙහිව ආයෝජන සංචිතයක් නිර්මාණය කර ඇති බැවින් ඒ සඳහා ප්‍රතිපාදන සලසා නැත. 2022 දෙසැම්බර් 31 අවසන් වන විට සංචිතය රු. 2,157,483,000 ක් විය.

(ඇ) 2018/2019 තක්සේරු වර්ෂය සඳහා අරමුදලේ ආයතනික ආදායම් බද්ද සඳහා අතිරේක තක්සේරු දැන්වීමක් දේශීය ආදායම් දෙපාර්තමේන්තුව විසින් 2022 මැයි 27 දින නිකුත් කර තිබූ අතර එම තක්සේරුවට අනුව, ගෙවිය යුතු ඉතිරි බද්ද, ගෙවිය යුතු පොලී සහ ගෙවිය යුතු දඩ මුදල් වශයෙන් එකතුව රු. මිලියන 731.83 ක් ගෙවිය යුතුය. කෙසේ වෙතත්, අරමුදල තක්සේරුව සමඟ එකඟ නොවූ අතර මේ සම්බන්ධයෙන් පරිපාලන සමාලෝචනයක් ඉල්ලා ඇත. කෙසේ වෙතත්, මෙම ආරවුල සමාලෝචිත වර්ෂය අවසානය දක්වා වත් විසඳී නොතිබූ අතර, ආදායම් බදු පිළිබඳ ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතියේ (එල්කේඑච්එස් 12) වගන්ති අංක 88 ප්‍රකාරව සමාලෝචිත වර්ෂය සඳහා වන අරමුදලේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල මෙම ආරවුල අනාවරණය කර නොතිබුණි.

දේශීය ආදායම් දෙපාර්තමේන්තුවේ රැමිස් පද්ධතිය යාවත්කාලීන නොවීම හේතුවෙන් අධීක්ෂණයක් මගින් තක්සේරුව නිකුත් කර ඇති අතර මේ සම්බන්ධයෙන් දේශීය ආදායම් දෙපාර්තමේන්තුවට නිසි ලෙස දන්වා ඇත. එබැවින්, රඳවා ගැනීමේ බදු ගෙවීම මත ගෙවිය යුතු පොලී සහ ගෙවිය යුතු දඩ මුදල් ගෙවීමට අරමුදල වගකීමට නොබැඳේ. එබැවින්, ප්‍රතිපාදන, අසම්භාව්‍ය වගකීම් සහ අසම්භාව්‍ය වත්කම් පිළිබඳ ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතියේ (එල්කේඑච්එස් 37) 86 වැනි වගන්තියට අනුව අසම්භාව්‍ය වගකීමක් නොමැති අතර අසම්භාව්‍ය වගකීම්වල ස්වභාවය හෙළිදරව් කිරීමට අවශ්‍ය නොවේ.

-එම-

(ඈ) ඒ හා සමානව, දේශීය ආදායම් දෙපාර්තමේන්තුව විසින් 2022 පෙබරවාරි 01 දින එවන ලද ලිපියට අනුව, එකතු කළ අගය මත බදු පනතේ 25 ඒ වගන්තියට අනුව 2022 පෙබරවාරි 15 දින හෝ ඊට පෙර මූල්‍ය සේවා සැපයීම මත එකතු කළ අගය මත බද්ද සඳහා ලියාපදිංචි වන ලෙස අරමුදලට දැනුම් දී තිබුණු අතර එකතු කළ අගය මත බදු පනතේ 25 ඒ වගන්තියේ 3 වන උපවගන්තියේ විධිවිධානයේ දක්වා ඇති පරිදි ලියාපදිංචි වීමට අපොහොසත් වීම බලෙන් ලියාපදිංචි කිරීමට බල කෙරෙනු ඇත. කෙසේ වෙතත්, සමාලෝචිත වර්ෂය අවසානය වන විටත් අරමුදල මූල්‍ය සේවා සැපයීම මත එකතු කළ අගය මත බද්ද සඳහා ලියාපදිංචි කර නොතිබූ අතර, ආදායම් බදු පිළිබඳ ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතියේ

ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලයේ අර්ථසාධක අරමුදලේ ක්‍රියාකාරකම් 2006 අංක 14 දරන එකතු කළ අගය මත බදු පනතේ 25 එල් වගන්තියේ (ඩී) සහ (එල්) ඡේද යටතේ වන මූල්‍ය සේවා සැපයීම යන අර්ථයට අයත් නොවේ. තවද, පනතේ 25 සී හි 5 (ඊ) උපවගන්තිය අනුව, අරමුදලට අදාළ කළ හැකි අගය එකතු කිරීම ශුන්‍ය විය යුතු අතර ඒ අනුව, මූල්‍ය සේවා මත එකතු කළ අගය මත බදු ගෙවීම

-එම-

(එල්කේඒඑස් 12) 88 වන වගන්තිය අනුව සමාලෝචිත වර්ෂය සඳහා වන අරමුදලේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල මෙම ආරවුල අනාවරණය කර නොතිබුණි.

සඳහා අරමුදලට අදාළ කළ හැකි අගය එකතු කිරීමක් නොමැත. එබැවින්, 2022.02.21 දිනැති එල්එම්/එල්එම්ටීඑම්/ඩීඑල්එම් (බදු)/ අර්ථසාධක අරමුදල දරන එල්එම්ටීඑම් ලිපිය මගින් ජ්‍යෙෂ්ඨ නියෝජ්‍ය කොමසාරිස් වෙත මෙම කරුණ යොමු කර ඇත. ඊට අමතරව ඩීඑල්එම් (පීඑල්) විසින් 2022.04.26 දිනැති ලිපිය මගින් මුදල් අමාත්‍යාංශයේ භාණ්ඩාගාර ලේකම් වෙත මෙම ගැටලුව යොමු කර ඇත.

1.5.2 ගිණුම්කරණ අඩුපාඩු

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ දැක්වීම	අදහස්	නිර්දේශය
<p>(අ) 2022 ජනවාරි 01 දිනට ගෙවිය යුතු ආදායම් බදු ගිණුමේ ශේෂය රු. මිලියන 501.09 ක් වුවද, 2021/2022 තක්සේරු වර්ෂය සඳහා ගෙවිය යුතු ඉතිරි ආදායම් බදු ලෙස රු. මිලියන 502.12 ක් ගෙවා තිබුණි. ඒ අනුව, රු. මිලියන 1.03 ක් වූ ආදායම් බදු උාන වෙන්කිරීම ගිණුම් පොත්වල ගිණුම්ගත කර නොතිබූ බව නිරීක්ෂණය විය. එබැවින්, සමාලෝචිත වර්ෂය සඳහා ලාභය එම ප්‍රමාණයෙන් වැඩියෙන් දක්වා තිබුණි.</p>	<p>මෙය දැනටමත් හඳුනාගෙන ඇති අතර එය ඉදිරි මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලින් නිවැරදි කරනු ඇත.</p>	<p>මූල්‍ය ප්‍රකාශන නිවැරදි කිරීමට කටයුතු කළ යුතුයි.</p>	
<p>(ආ) 2023 මාර්තු 16 වැනි දින ගන්නා ලද කළමනාකරණ කමිටු තීරණයට අනුව 2022 දෙසැම්බර් 31 වැනි දින විශ්‍රාම ගිය සාමාජිකයන්ට අදාළව සමාලෝචිත වර්ෂය සඳහා රු. මිලියන 626.7 ක් වූ ලාභාංශ ප්‍රකාශ කිරීම සමාලෝචිත වර්ෂය සඳහා අරමුදලේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ගිණුම්ගත කර නොතිබූ අතර එම මුදල 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට රඳවාගත් ඉපැයීම්වල ශේෂයෙන් නියෝජනය විය. තවද, රු. බිලියන 4.88 ක් වූ එම සේවකයන්ට අදාළ සාමාජික ශේෂය පිළිබඳ සවිස්තර උපලේඛන විගණනය සඳහා ලබා දී නොතිබුණි.</p>	<p>ලාභාංශ සඳහා සුදුසුකම් ලැබීම සහ ලාභාංශ ප්‍රකාශ කිරීම අතර පවතින ආවේණික කාල පරතරය හේතුවෙන් ලාභාංශ බැර කරන දිනට ක්‍රියාකාරී සාමාජිකයින්ට සහ දෙසැම්බර් 31 වැනිදායින් පසු විශ්‍රාම ගිය සාමාජිකයින්ට වශයෙන් සාමාජිකයින්ගේ ගිණුම් වෙත ලාභාංශ බැර කිරීම අදියර දෙකකින් ක්‍රියාත්මක වේ. සැසඳීමේ උපලේඛන සපයා ඇත.</p>	<p>සමාලෝචිත වර්ෂය සඳහා ලාභාංශ ප්‍රකාශ කර සුදුසුකම් ලත් සියලුම සාමාජිකයින් සඳහා ලාභාංශ බෙදා හැරිය යුතු අතර සාමාජික ශේෂය සඳහා සවිස්තරාත්මක උපලේඛන මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමඟ විගණනයට ඉදිරිපත් කළ යුතුය.</p>	
<p>(ඇ) 2023 මාර්තු 16 වැනි දින ගන්නා ලද කළමනාකරණ කමිටු තීරණයට අනුව, 2022 ජනවාරි 01 වැනි දිනට රඳවා ගත් ඉපැයීම් සහ සමාලෝචිත වර්ෂය සඳහා බදු පසු ශුද්ධ ලාභය වූ</p>	<p>2022 වසර සලකා බැලීමේදී උාන වෙන්කිරීමක් පැවති අතර 2023 වසර සඳහා ප්‍රකාශ කිරීමට නියමිත ලාභාංශ</p>	<p>වර්ෂයේ ලාභයෙන් පමණක් වර්ෂය සඳහා ලාභාංශ ප්‍රකාශ කළ යුතුය.</p>	

රු. බිලියන 9.74 ක් සමාලෝචිත වර්ෂය සඳහා ලාභාංශ ලෙස සම්පූර්ණයෙන්ම ප්‍රකාශ කර තිබුණි. කෙසේ වෙතත්, බෙදා හැරීමට ඉතිරි කිසියම් ලාභයක් නොමැති වීම හේතුවෙන් 2022 දෙසැම්බර් 31 දින විශ්‍රාම ගිය සාමාජිකයින් හැර සමාලෝචිත වර්ෂය තුළදී විශ්‍රාම ගිය සාමාජිකයින්ට ගෙවිය යුතු සියයට 12.84 ක් වූ ප්‍රකාශිත තත්‍ය ලාභාංශ සහ සියයට 10.72 ක් වූ ප්‍රකාශිත අතුරු ලාභාංශ අතර වෙනස සඳහා සමාලෝචිත වර්ෂයේ ලාභයෙන් වෙන් කිරීමක් සිදු කර නොතිබුණි.

අනුපාතය ගණනය කිරීමේදී එය ගැලපීම් කරනු ලැබේ.

1.6 ලැබිය යුතු සහ ගෙවිය යුතු ගිණුම්

1.6.1 ලැබිය යුතු මුදල්

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරීත්වයේ දැක්වීම	අදහස්	නිර්දේශය
ඉවත් කළ සහ සේවය හැර ගිය සාමාජිකයින්ගේ සාමාජික ශේෂයන් නොපියවීම හේතුවෙන් සමාලෝචිත වර්ෂය අවසන් වන දිනට සාමාජික ශේෂයන්ට එරෙහිව ලබා දුන් ණයවලින් අක්‍රිය සාමාජිකයන් 133 දෙනෙකුගෙන් රු. මිලියන 23.2 ක් වසර 2 කට වැඩි කාලයක් තිස්සේ අයවිය යුතුව පැවතුණි. එම මුදලින් අක්‍රිය සාමාජිකයන් 35 දෙනෙකුගෙන් රු. මිලියන 9.5 ක් සහ අක්‍රිය සාමාජිකයන් 86 දෙනෙකුගෙන් රු. මිලියන 2.4 ක් පිළිවෙලින් වසර 6 කට සහ වසර 30 කට වැඩි කාලයක් තිස්සේ අයවිය යුතුව පැවතුණි.		අක්‍රිය සාමාජිකයින් සඳහා ලබා දුන් ණය ද අපගේ ගිණුම් පොත්වල සටහන් කර ඇති අතර අක්‍රිය සාමාජිකයින්ගේ අවසන් පියවීම් නිරවුල් කිරීමේදී එය නිරවුල් කරනු ඇත.	අක්‍රිය සාමාජිකයින්ගේ දිගුකාලීන ණය ශේෂ නිරවුල් කිරීමට සුදුසු ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුය.

1.6.2 ගෙවිය යුතු මුදල්

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරීත්වයේ දැක්වීම	අදහස්	නිර්දේශය
(අ) අදාළ සාමාජිකයින්ගේ සාමාජික ශේෂයන් නිදහස් කිරීම සඳහා අවශ්‍ය ලියකියවිලි ඉදිරිපත් නොකිරීම හේතුවෙන් සමාලෝචිත වර්ෂය අවසන් වන දිනට ඉවත් කළ සාමාජිකයින් 599 දෙනෙකුට අයත් රු. මිලියන 125.9 ක් වසර 2 කට වැඩි කාලයක් තිස්සේ ගෙවිය යුතුව පැවතුණි. එයින් ඉවත් කළ සාමාජිකයින් 309 දෙනෙකුට රු. මිලියන 58.2 ක් සහ ඉවත් කළ සාමාජිකයින් 124 දෙනෙකුට රු. මිලියන 1.9 ක් පිළිවෙලින් වසර 6 කට සහ වසර 30 කට වැඩි කාලයක් තිස්සේ ගෙවිය යුතුව පැවතුණි.		අදාළ සාමාජිකයින්ගේ සාමාජික ශේෂයන් නිදහස් කිරීම සඳහා අවශ්‍ය ලියකියවිලි ඉදිරිපත් නොකිරීම හේතුවෙන් මෙම ශේෂයන් අරමුදලේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල පවතී. එබැවින්, අරමුදලේ වගකීම තවමත් පවතින බැවින් මෙම ශේෂයන් කපා හැරිය නොහැක.	දිගුකාලීන සාමාජික ශේෂ නිරවුල් කිරීමට සුදුසු ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුය.

(ආ) නිරවුල් කිරීමට පියවර ගැනීමෙන් තොරව රු. 401,418 ක මුදලක් වසර 1 කට වැඩි කාලයක් තිස්සේ ගෙවිය යුතු විවිධ ගිණුමේ පැවතුණි. කෙසේ වෙතත්, තොරතුරු නොමැතිකම හේතුවෙන් විගණනයේදී ශේෂයේ නිරවද්‍යතාවය තහවුරු කර ගැනීමට නොහැකි විය. පසුකාලීන මූල්‍ය ප්‍රකාශන මගින් මෙය හඳුනාගෙන නිවැරදි කරනු ඇත. ගෙවිය යුතු විවිධ ගිණුමේ පවතින ශේෂය නිරවුල් කිරීමට කටයුතු කළ යුතුය.

1.7 නීති, රීති, රෙගුලාසි සහ කළමනාකරණ තීරණ ආදියට අනුකූල නොවීම

නීති, රීති, රෙගුලාසි ආදියට යොමුව	අනුකූල නොවීම	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
--	--------------	---------------------------------	----------

(අ) අර්ථසාධක
අරමුදල්
රෙගුලාසි

(i) රීති අංක 11 (i) සහ (ii)	සෑම සාමාජිකයෙකුම සහ සේවා යෝජක විසින් සේවකයාගේ වැටුපෙන් හෝ වෙනත් සිළිවෙලින් සියයට 10 ක් සහ සියයට 15 ක් අරමුදලට දායක විය යුතුය. රෙගුලාසිවල 04 වන රීතියට අනුව, අනෙකුත් වේතන, ගෙවීම් සහ දීමනා හැර පිළිවෙලින් මූලික වැටුප සහ මූලික වේතනය, වැටුප සහ වේතන යනුවෙන් අදහස් කරයි. කෙසේ වෙතත්, මෙම විධිවිධානයට පටහැනිව, රඳවා ගැනීමේ දීමනාව, පශ්චාත් උපාධි දීමනාව සහ වෘත්තීය දීමනාව / අර්ධ වෘත්තීය දීමනාව යන දීමනා අතරින් ඉහළම දීමනාව අරමුදලට දායක මුදල් ගණනය කිරීමේදී ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලය සලකා බලා තිබුණි.	අර්ථසාධක දායකත්වය ගණනය කිරීමේදී, 2007 ඔක්තෝම්බර් 23 දිනැති පුද්ගල චක්රලේඛ අංක: ඩීපීඑම්(පී)/පොලිසි/ඊඑස්(1)/181 ට අනුකූලව, ඒකාබද්ධ වැටුපට අමතරව ඉහළම දීමනාවක් සලකා බලා ඇත.	අරමුදලට අර්ථසාධක අරමුදල් රෙගුලාසිවලට අනුකූල විය යුතුය.
--------------------------------	---	--	--

(ii) රීති අංක 22

- මෙම විධිවිධානයට පටහැනිව, පෙර වර්ෂය අවසන් වන දිනට පැවති සාමාජිකයින්ගේ බැර ශේෂයන් මත පදනම්ව ලාභාංශ ගෙවීම් වෙනුවට සමාලෝචිත වර්ෂය අවසන් වන දිනට පැවති සාමාජිකයින්ගේ බැර ශේෂයන් මත පදනම්ව ලාභාංශ ගෙවා තිබුණි.

-එම-

- සංචිත හා ප්‍රතිපාදන සලස්වාලීමෙන් පසුව, අරමුදලින් අයවිය යුතු ගාස්තු අඩු කිරීමෙන් පසුව සහ ආයෝජනවල ක්ෂය වීම් තිබේ නම් ඒ සඳහා ප්‍රතිපාදන සලස්වාලීමෙන් පසුව අරමුදලේ ශුද්ධ ආදායම සාමාජිකයින් අතර බෙදා හැරිය හැකිය. තවද, කිසියම් බෙදා නොහරිනු ලැබූ ආදායම ඊළඟ මුදල් වර්ෂයට ඉදිරියට ගෙන යා යුතුය. කෙසේ වෙතත්, මෙම ප්‍රතිපාදනයට පටහැනිව, 2022 ජනවාරි 01 දිනට රඳවාගත් ඉපැයීම්වල සහ සමාලෝචිත වර්ෂය සඳහා පරීක්ෂා කිරීමේ පිරිවැය සහ බදු පමණක් අඩු කිරීමෙන් පසු ශුද්ධ ලාභයේ එකතුව වූ රු. බිලියන 9.74 ක් සාමාජිකයින් අතර සම්පූර්ණයෙන්ම බෙදා හැර තිබුණි.

-එම-

(iii) රීති අංක 31

කම්කරු කොමසාරිස්වරයාගේ සහ දේශීය ආදායම් කොමසාරිස් ජනරාල්වරයාගේ අනුමැතියට යටත්ව අධ්‍යක්ෂක මණ්ඩලයේ තීරණයක් මගින් මින්මතු ඕනෑම අවස්ථාවක දී කලින් කලට හෝ ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලය විසින් මෙම රීති හෝ ඒවායින් යමක් විචර්නය කිරීම, වෙනස් කිරීම, විකරණය කිරීම, නැවත සෑදීම හෝ පරිච්චින්න කිරීම නීත්‍යානුකූල විය

විශේෂ කමිටුවක් පත් කර වාර්තාව දැනටමත් සකස් කර අවසන් කර ඇත. මෙම වාර්තාවේ අමතර අන්තර්ගතය විධිමත් කිරීමේ අරමුණින් එය ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලයේ අර්ථසාධක අරමුදල් කමිටුවට සහ අධ්‍යක්ෂක මණ්ඩලයට ඉදිරිපත් කරනු ඇත.

-එම-

යුතුය. අධ්‍යක්ෂක මණ්ඩලයේ, කම්කරු කොමසාරිස්වරයාගේ සහ දේශීය ආදායම් කොමසාරිස් ජනරාල්වරයාගේ අනුමැතිය නොමැතිව සහ 2003 අර්ථසාධක අරමුදල් රෙගුලාසිවල සංශෝධන ගැසට් නිවේදනයක් හරහා ප්‍රකාශයට පත් නොකර, කළමනාකරණ කමිටුවේ බලතල හා රාජකාරිවලට අදාළ රීති, ආයෝජන බලතල, සාමාජිකයින්ට ණය ලබා දීම යනාදිය අරමුදල විසින් සංශෝධනය කර ඒ අනුව කටයුතු කර තිබුණි.

<p>(ආ) ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ මුදල් රෙගුලාසිවල 454(1) දරන මුදල් රෙගුලාසිය</p>	<p>අරමුදල විසින් භාවිතා කරන ලද තොග අයිතම 42 කට අදාළ තොග වාර්තා පවත්වාගෙන ගොස් නොතිබුණි.</p>	<p>අර්ථසාධක අරමුදල් රීතිවල අංක 20 (i) වගන්තියට අනුව, සියලුම පරිපාලන වියදම් ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලය විසින් දරනු ලබන අතර ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලය යටතේ වාර්තා කරයි. තවද, අංක 454 (1) වගන්තියට අනුව අර්ථසාධක අරමුදල තොග පොතක් පවත්වාගෙන යන අතර ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලයේ වාර්ෂික විගණනයට සමගාමීව ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලය විසින් තොග සත්‍යාපනය වාර්ෂිකව සිදු කරයි.</p>
--	---	--

2. මූල්‍ය සමාලෝචනය

2.1 මූල්‍ය ප්‍රතිඵල

සමාලෝචිත වර්ෂයේ මෙහෙයුම් ප්‍රතිඵලය රු. මිලියන 10,684 ක ලාභයක් වූ අතර ඊට අනුරූප ඉකුත් වර්ෂයේ ලාභය රු. මිලියන 5,475 ක් විය. ඒ අනුව, මූල්‍ය ප්‍රතිඵලයෙහි රු. මිලියන 5,209 ක වර්ධනයක් නිරීක්ෂණය විය. මෙම වර්ධනයට සමාලෝචිත වර්ෂය තුළදී පොලී ආදායම රු. මිලියන 5,199.6 කින් වැඩි වීම ප්‍රධාන හේතුව වී තිබුණි.

2.2 ප්‍රධාන ආදායම් හා වියදම් විෂයයන්වල ප්‍රවණතා විශ්ලේෂණය

සමාලෝචිත වර්ෂයේ ප්‍රධාන ආදායම් සහ වියදම් විෂයයන් ඉකුත් වර්ෂය සමඟ සසඳා වැඩිවීමේ හෝ අඩුවීමේ ප්‍රතිශතය සමඟින් පහත දක්වා ඇත.

ආදායම/වියදම	2022	2021	වැඩිවීම / (අඩුවීම)	ප්‍රතිශතය
	රු. මිලියන	රු. මිලියන		
පොලී ආදායම	10,675	5,475	5,200	95
අනෙකුත් ආදායම	18	5	13	242
අනෙකුත් මෙහෙයුම් වියදම	9	6	3	55

3. මෙහෙයුම් සමාලෝචනය

3.1 කළමනාකරණ අකාර්යක්ෂමතා

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරීත්වයේ දැක්වීම	අදහස් නිර්දේශය
<p>(අ) 2008 සහ 2009 වර්ෂවල එන්ට්‍රස්ට් සිකියුරිටිස් පිළිබඳව හරහා භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර තුනක රු. බිලියන 2.3 ක් ආයෝජනය කර තිබූ අතර මධ්‍යම තැන්පතු පද්ධතියේ අරමුදලේ නමින් මෙම ආයෝජනයට අදාළ සුරැකුම්පත් නොමැති බව 2015 වසරේදී අනාවරණය විය. ඒ අනුව, 2015 දෙසැම්බර් 09 වැනි දින එන්ට්‍රස්ට් සිකියුරිටිස් පිළිබඳව එරෙහිව ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලය විසින් මූල්‍ය අපරාධ විමර්ශන කොට්ඨාශයට පැමිණිල්ලක් ඉදිරිපත් කර තිබූ අතර මූල්‍ය අපරාධ විමර්ශන කොට්ඨාශය විසින් එන්ට්‍රස්ට් සිකියුරිටිස් පිළිබඳව නඩුවක් පවරා තිබුණි. තවද, මුහුණත වටිනාකම සහ පැහැර හරින ලද කුපන් පොලී අයකර ගැනීම සඳහා ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලය විසින් එන්ට්‍රස්ට් සිකියුරිටිස් පිළිබඳව සිවිල් නඩුවක් ගොනු කර තිබුණි. 2018 සහ 2019 වසරවල පරිණත වූ ආයෝජනවල මුහුණත වටිනාකම සහ පැහැර හරින ලද කුපන් පොලී වටිනාකම රු. බිලියන 2.8 ක් වූ අතර නඩු දෙකම විභාග වෙමින් පවතී. කෙසේ වෙතත්, ඒ වන විට අරමුදලේ සේවය කළ වගකිව යුතු නිලධාරීන්ට එරෙහිව ඔවුන්ගේ නොසැලකිල්ල සඳහා සුදුසු ක්‍රියාමාර්ගයක් කාලීනව ගෙන නොතිබූ අතර ඔවුන්ට ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලයේ සේවයෙන් විශ්‍රාම යාමට ඉඩ ලබා දී තිබුණි.</p>	<p>මෙම ආයෝජනයේ මුහුණත වටිනාකම සහ පැහැර හරින ලද කුපන් පොලී අයකර ගැනීමට ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලයේ අර්ථසාධක අරමුදල විසින් එන්ට්‍රස්ට් සිකියුරිටිස් පිළිබඳව එරෙහිව කොළඹ දිසා අධිකරණයේ සිවිල් නඩුවක් ආරම්භ කර ඇත. ඊට අමතරව, ජාතික ඉතිරි කිරීමේ බැංකුව එන්ට්‍රස්ට් සිකියුරිටිස් පිළිබඳව ඇවර කරන්නා ලෙස පත් කර ඇති බැවින්, ප්‍රධාන නීති නිලධාරී විසින් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව වෙත යැවීමට ලිපි සකස් කිරීමේ ක්‍රියාවලියක නිරතව සිටී.</p>	<p>(i) අනාගතයේදී එවැනි සිදුවීම් වළක්වා ගැනීම සඳහා නිසි අභ්‍යන්තර පාලන යාන්ත්‍රණයක් ඇති බවට සහතික විය යුතුය.</p> <p>(ii) සිදු වූ පාඩුව අයකර ගැනීමට සියලු සාධාරණ ක්‍රියාමාර්ග ගෙන ඇති බවට සහතික විය යුතුය.</p> <p>(iii) වගකිව යුතු නිලධාරීන්ට එරෙහිව ඔවුන්ගේ නොසැලකිල්ල සඳහා පියවර ගත යුතුය.</p>
<p>(ආ) නිරවුල් කිරීමට පියවර ගැනීමෙන් තොරව හඳුනා නොගත් රු. 385,210 ක දායකත්වයක් වසරකට වැඩි කාලයක් තිස්සේ පැවතුණි.</p>	<p>පසුකාලීන මූල්‍ය ප්‍රකාශන මගින් මෙය හඳුනාගෙන නිවැරදි කරනු ඇත.</p>	<p>මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සඳහන්ව ඇති හඳුනා නොගත් දායකත්වය නිරවුල් කිරීමට කටයුතු කළ යුතුය.</p>